

Міністерство освіти і науки України

ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ

Будівельно-технологічний інститут
Кафедра хімії та екології

СИЛАБУС освітнього компонента

Навчальна дисципліна - **ЕКОЛОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ НА ПІДПРИЄМСТВІ**

Освітній рівень	другий (магістерський)	
Програма навчання	вибіркова	
Галузь знань	07	Управління та адміністрування
Спеціальність	073	Менеджмент
Освітня програма	ОПП «Менеджмент і адміністрування»	
Обсяг дисципліни	4 кредити ECTS (120 академічних годин)	
Види аудиторних занять	лекції, практичні роботи	
Індивідуальні та (або) групові завдання	розрахунково-графічна робота	
Форми семестрового контролю	залік	

Викладач:

Семенова Світлана Володимирівна,
к.т.н., доцент кафедри хімії та екології,
semenova@odaba.edu.ua

В процесі вивчення даної дисципліни студенти **ЗНАЙОМЛЯТЬСЯ З ОСНОВНИМИ МЕТОДОЛОГІЯМИ ПОШУКУ Й ПРИЙНЯТТЯ ОПТИМАЛЬНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В УМОВАХ ЗРОСТАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ, ЕКОНОМІЧНИХ І СОЦІАЛЬНИХ ВИМОГ ДО ЯКОСТІ ВИРОБНИЦТВА.**

Наприклад: Знати основні етапи проведення екологічного аудиту на підприємстві.

Передумовами для вивчення дисципліни є набуття теоретичних знань та практичних навичок за такими дисциплінами: Екологія, Менеджмент, Економіка підприємства.

Програмні результати навчання

Диференційовані результати навчання:

знати:

- основні поняття, категорії, практичний інструментарій, методологію та специфіку предмету;
- методи управління якістю довкілля і екологічною безпекою на різних рівнях управління економікою, включаючи загальнонаціональний, регіональний і глобальний рівні, а також рівень окремого підприємства, що є в розпорядженні лідерів екологічно відповідального бізнесу;

розуміти:

- перспективи реалізації доктрини екологічного менеджменту в процесі просування України шляхом сталого розвитку.

володіти:

- методиками визначення еколого-економічних збитків від забруднення довкілля;
- методами оцінки екологічного ризику підприємства.

вміти:

- працювати з нормативними документами в галузі екологічного менеджменту;
- охарактеризувати сутність системного підходу до процесу прийняття стратегічних рішень;
- визначити шляхи вирішення еколого-економічних проблем на підприємстві;
- з'ясувати елементи додаткових витрат, які з'являються внаслідок забруднення навколишнього середовища;
- проаналізувати основні принципи планування та реалізації екологічної політики підприємства.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва тем	Кількість годин			
		лекції	практичні	лабораторні	самостійна
1	Екологічний менеджмент як ключова складова сталого розвитку. Концепція становлення екологічного менеджменту в Україні	2			10
2	Основні поняття та принципи екологічного менеджменту	2	2		10
3	Системний підхід до екологічного менеджменту	2	6		10
4	Екологічне законодавство в Україні. Правове та інформаційне забезпечення екологічного менеджменту	2	4		10
5	Міжнародні стандарти та рекомендації з екологічного менеджменту	2			10
6	Екологічний менеджмент на підприємстві. Практичні підходи до формування і розвитку системи екологічного менеджменту на підприємстві.	2	8		10
7	Екологічна сертифікація як інструмент екологічного управління. Екологічне маркування	2			10

8	Екологічний аудит у системі екологічного менеджмента	2	4		10
	Всього	16	24		80

Тематика індивідуальних та/або групових завдань

Студенти з дисципліни «Екологічний менеджмент на підприємстві» виконують РГР на тему «Мережева модель еколого-економічної оптимізації». Метою РГР є визначення оптимального маршруту системи збирання стічних вод на підприємстві будівельної галузі за допомогою побудови остовного дерева із застосуванням теорії графів. Побудова остовного дерева виконується двома методами: за алгоритмом Крускала та алгоритмом Прима. Графічна частина повинна містити креслення графів на кожному етапі побудови остовного дерева. Розрахункова частина містить розрахунок довжини маршруту.

Методичні рекомендації щодо виконання РГР [5].

Критерії оцінювання та засоби діагностики

Мінімальний рівень оцінювання щодо отримання «заліку» за навчальною дисципліною «Екологічний менеджмент на підприємстві» складає 60 балів і може бути досягнений наступними засобами оцінювання:

Засоби оцінювання		Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів
Вид контролю	Кількість у семестрі		
РГР	1	20	36
Практичні роботи (виконання та захист)	12	16	24
Поточний контроль знань		24	40
Разом		60	100

Підсумковий контроль знань проводиться для студентів, що не змогли з будь яких причин набрати необхідну кількість балів, або для студентів, що бажають збільшити вже набрану кількість балів. Підсумковий контроль знань здійснюється у вигляді усної бесіди з викладачем (комісією викладачів) по тематиці навчальної дисципліни.

Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Галушкіна Т.П., Грановська Л.М. Екологічний менеджмент та аудит. Навчальний посібник в II частинах. Херсон, 2012. 421 с.
2. Кривокульська Н.М. Екологічний менеджмент: Навч. Посібник. Тернопіль: поліграфічний центр «Матвей», 2013. 212с.

3. Семенова С.В., Колесников А.В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Екологічний менеджмент на підприємстві» для студентів освітньо-професійних програм «Менеджмент та адміністрування», «Управління проектами», «Маркетинг», «Логістика», Освітній рівень - другий (магістерський). Одеса: вид-во ОДАБА, 2022, 135с.
4. Семенова С.В., Колесников А.В., Олійник Т.П., Маковецька О.О. Методичні рекомендації до виконання практичних робіт з навчальної дисципліни «Екологічний менеджмент на підприємстві» для студентів освітньо-професійних програм «Менеджмент та адміністрування», «Управління проектами», «Маркетинг», «Логістика», Освітній рівень - другий (магістерський). Одеса: вид-во ОДАБА, 2022, 82 с.
5. Семенова С.В., Колесников А.В. Методичні рекомендації до виконання РГР на тему «Мережева модель еколого-економічної оптимізації» з навчальної дисципліни «Екологічний менеджмент на підприємстві» для студентів освітньо-професійних програм «Менеджмент та адміністрування», «Управління проектами», «Маркетинг», «Логістика», Освітній рівень - другий (магістерський). Одеса: вид-во ОДАБА, 2022, 25с.
6. Зубко К.Ю. Оцінка і прогнозування еколого-економічних збитків впливу будівельної галузі на довкілля. Дисертація на здобуття наукового ступеню кандидата економічних наук. Суми, 2016, 225 с.

Допоміжні джерела інформації

7. Кожушко Л. Ф., Скрипчук П. М. Екологічний менеджмент. Підручник. К.: Академія, 2007. 432 с.
8. Семенов В.Ф., Михайлик О.Л. Екологічний менеджмент. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 407 с.
9. Шапоренко О.І. Екологічний менеджмент. Навч посібник. Донецьк: НОРД комп'ютер, 2004. 312 с.
10. Екологічне управління: [підручник] / В. Я. Шевчук, Ю. М. Саталкін, В. М. Білявський та ін. К.: Либідь, 2004. 432 с.
11. Петровська М. А. Екологічний менеджмент: [навчальний посібник.]. Львів: Видавн. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. 187 с.
12. Скрипчук П. М. Менеджмент якості довкілля: монографія. Рівне: НУВГП, 2006. 350 с.
13. Екологічний аудит: Посібник з екологічного менеджменту і екологічного аудиту / Шевчук В.Я., Саталкін Ю.М., Навроцький В.М. та ін. К.: Символ-Т, 1997. 221 с.
14. Шевчук В.Я., Саталкін Ю.М., Навроцький И.М. та ін. Посібник з екологічного менеджменту і екологічного аудиту. К.: СИМВОЛ-Т, 1997. 245 с.
15. Концепція сталого розвитку України. К.: НАН України, Минэкобезопасности Украины, 1997. 17 с.
16. Данилишин Б.М., Дорогунцов С.І., Лібанова Е.М. Україна: Проблеми сталого розвитку: Наукова доповідь. К.: РВПС України НАН України, 1997. 149 с.
17. Галушкіна Т.П. Экономические инструменты экологического менеджмента (теория и практика). Одесса: ИПРЭЭИ НАН Украины, 2000. – 280 с.

18. Sroufe R. Effects of Environmental Management Systems on Environmental Management Practices and Operations. *Production and Operations Management*. 12-3 (2003): pp.416– 431.